

**Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes
Konkurētspējas un ilgtspējas trīspusējās sadarbības apakšpadomes**

Sanāksmes protokols

Rīgā

2021.gada 3.septembrī

Sanāksmi vada:

Jānis Vitenbergs Ekonomikas ministrs

Sanāksmē piedalās:

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM)

Jānis Paiders Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta
direktora vietnieks zinātnes jautājumos

Ekonomikas ministrija (EM)

Raimonds Aleksejenko Valsts sekretāra vietnieks
Agnese Strode Ministra padomniece juridiskajos jautājumos
Vineta Vilistere-Lāce Ministra padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos
Jānis Salmiņš Analītikas dienesta vadītājs
Evita Urpena Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja
Agnese Rožkalne Analītikas dienesta ekonomiste

Labklājības ministrija (LM)

Imants Lipskis Darba tirgus politikas departamenta direktors
(I.Zvīdriņas vietā)

Finanšu ministrija (FM)

Dainis Stikuts Tautsaimniecības analīzes departamenta direktora vietnieks
(I.Vasaraudzes vietā)

Vides un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)

Elita Zvaigzne Informācijas sabiedrības politikas plānošanas un izveides
nodaļas vecākā konsultante

Latvijas Universitāte (LU)

Inna Šteinbuka LU profesore

Latvijas darba devēju pārstāvji

Līga Meņģelsone Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK)
ģenerāldirektore
Inese Stepiņa LDDK ģenerāldirektors vietniece starptautiskajos, Eiropas
Savienības un projektu vadības jautājumos; starptautisko un
Eiropas Savienības lietu eksperte
Ilona Kiukucāne LDDK ģenerāldirektors vietniece politikas plānošanas un
administratīvajos jautājumos

Rihards Blese	LDDK Izglītības un nodarbinātības jomas vadītājs; Nacionālais NEP koordinators
Jānis Hermanis	LDDK Finanšu un nodokļu eksperts
Inese Olafsone	LDDK Tautsaimniecības eksperte
Juris Binde	LMT prezidents, LDDK viceprezidents
Vitālijs Skrīvelis	Valdes loceklis, PharmIdea, CEO

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS)

Maira Muceniece	Latvijas Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja
Aivis Dišlers	LAB "Enerģija" valdes loceklis

Protokolē:

Vita Skuja	EM Analītikas dienesta analītiķe
------------	----------------------------------

Sanāksme notiek EM, 406.k. un arī attālināti. Sēdi sāk plkst. 14:00.

Darba kārtība:

1. Nepieciešamās investīcijas ekonomikas izaugsmes stiprināšanai vidējā termiņā.
2. Citi jautājumi.

Sanāksmes atklāšana

J.Vitenbergs atklāj sanāksmi, norādot, ka nepieciešamība sasaukt sanāksmi izskanēja š.g. 24.augusta NTSP sanāksmē. Ministrs aicina prof. I.Šteinbuku ieskicēt tautsaimniecības attīstības vājās vietas, norādot, kur vēl jāpiestrādā konkurētspējas veicināšanā un tad no ministrijas puses informēt par prioritātēm budžetā un iepriekšējiem plānošanas dokumentiem, kas ir jau apstiprināti.

Nepieciešamās investīcijas ekonomikas izaugsmes stiprināšanai vidējā termiņā.

I.Šteinbuka prezentē par ekonomisko, politisko un juridisko ietvaru Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes, kā arī iepazīstina ar grāmatas “Latvijas tautsaimniecība pandēmijas ēnā un pēckrīzes izrāviena iespējas” autoru sagatavotajiem ieteikumiem sekmīgai pandēmijas radīto izaicinājumu pārvarēšanai.

I.Šteinbuka uzsver, ka vidējais gada produktivitātes pieaugums kopš 2000.gada Latvijā ir 4%, taču joprojām ir zema produktivitāte uz vienu nodarbināto. Spēcīgs produktivitātes pieaugums iepriekšējos gados vērojams pakalpojumu jomā, taču lēns ražīguma pieaugums bija apstrādes rūpniecībā, 2019. gadā aptuveni 40% no ES vidējā līmeņa, kas krietni atpaliek no pārējām Baltijas valstīm. Novērots dinamisks IT nozares pakalpojumu eksports, taču kopumā novērots zems eksporta īpatsvars IKP, zema augsto tehnoloģiju produktu daļa eksportā. Tāpat pētnieki secinājuši, ka investīciju līmenis Latvijā tuvojas ES vidējam līmenim, taču joprojām vērojami zemi ieguldījumi pētniecībā un attīstībā.

J.Binde iepazīstina ar LDDK redzējumu ilgtspējīgas investīcijas ekonomikas atjaunošanai, noturībai un izaugsmei. J.Binde uzsver, ka jārada labvēlīgi nosacījumi investīcijām augstākas pievienotās vērtības nozarēs produktivitātes pieaugumam un jāsniedz atbalsts pilna cikla inovāciju procesam, sākot ar pētniecību, zināšanu pārnesi, ietverot komercializāciju un eksportspēju. Par kritērijiem – pamatā ir Nacionālais attīstības plāns un galvenais mērķis ir sabiedrības labklājības pieaugums. To ir iespējams uzlabot palielinot ekonomisko aktivitāti un IKP, ko savukārt ir iespējams palielināt radot augstāku pievienoto vērtību. To var nodrošināt tautsaimniecība ar labu produktivitāti un konkurētspēju. Savukārt, lai nodrošinātu šo parametru pieaugumu, ir nepieciešami resursi, investīcijas, inovācijas, digitālā transformācija un cilvēkresursi. Tāpēc ir jāizmanto visi avoti, lai šīs jomas stiprinātu.

J.Binde uzsver, ka kopīgie mērķi var tikt sasniegti, ja tiks nodrošināta arī sociālo un sadarbības partneru iesaiste Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna ietvara tālākajā virzībā.

LDDK priekšlikums ir maksimāli iesaistīt visas ieinteresētās puses, veidojot starpdisciplināro sadarbību un koordināciju, lai klasteros ietilptu gan nozaru asociācijas, gan atsevišķi uzņēmumi, īpaši akcentējot lielos uzņēmumus, gan nozaru ministrijas un zinātnieki.

R.Aleksejenko iepazīstina ar ministrijas definētajām valsts budžeta prioritātēm Nacionālās industriālās politikas (NIP) mērķu sasniegšanai – cilvēkkapitāla un inovācijas attīstība, biznesa vides attīstība eksportspējai, finanšu pieejamība un infrastruktūras attīstība. Joprojām lielākā finansējuma nepietiekamība, lai šos mērķus sasniegtu ir inovācijās un cilvēkkapitālā. Inovācijās tas aizpildīsies ar privātā sektora investīcijām. Cilvēkkapitāla mērķu sasniegšanai vajadzēs meklēt papildus finansējumu. Arī eksportspējā, neskatoties uz sasniegtajiem rādītājiem, var vēlēties vairāk. Finanšu pieejamībā no valsts puses investīcijas ir labā līmenī, bet atbalstam ir jāstrādā uz privāto, uz banku sektoru. Šeit arī veidojas nepieciešamais finansējums. Papildus finansējums būs nepieciešams un tas ir budžets. Budžetam ir iespēja finansēt ilgtermiņā. R.Aleksejenko uzsver, kad sāksies sarunas par finansējuma pārdali, tad sagaidām, ka turpināsies argumentācija par labu produktīvām investīcijām, t.i. investīcijām uzņēmējdarbībā.

Papildus NIP, lielākās 3 prioritātes, kas būtu kritiski nepieciešamas:

- 1) Finanšu instruments - aizdevumi investīciju projektiem ar kapitāla atlaidi;
- 2) Reģionālie biznesa inkubatori – lai visa Latvijas teritorija būtu noklāta ar inkubatoru tīklu;
- 3) Inovāciju Fonds (nozaru pētījumu programma) - ilgtermiņa projekti zinātnē.

Runājot par procesa pārvaldību, R.Aleksejenko rosina pārskatīt un atjaunot Tautsaimniecības padomes darbību un izmantot to kā projektu gala saskaņošanas formātu.

V.Skrīvelis prezentē par farmācijas nozares priekšlikumiem ilgtermiņa attīstībai un esošo situāciju farmācijas nozarē. Norāda, ka ir vēlme sasaistīt valsts zinātnes institūtus ar to, ko paši dara savās laboratorijās. Valsts pētījumu programmai ir trīs virzieni un V.Skrīvelis uzsver, ka tur vajag ieguldīt finansējumu. Zinātniekiem ir svarīgi ilgtermiņa programmas. Nepieciešami specializēti maģistra un doktora studiju beidzēji, kas būs attiecīgi specializējušies un aizies strādāt uz industriju.

Nolēma:

1. EM iesaistīt sociālos un sadarbības partnerus ES struktūrfondu programmu saskaņošanā pirms iesniegšanas Ministru kabinetā.
Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas veicināšanai pēc Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes nepieciešamas papildu investīcijas inovācijās un produktivitātes kāpināšanā. Atbalstīt EM virzītās budžeta prioritātes ekonomikas izaugsmes stiprināšanai vidējā termiņā – papildu līdzekļi lielu investīciju projektu attīstībai, biznesa inkubatori atbalsta instrumentu turpināšanai un finansējums inovāciju sekmēšanai.

Sanāksmi slēdz plkst. 15:30.

Pielikumā:

1. I.Šteinbukas prezentācija “Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes”.
2. J.Bindes prezentācija par LDDK redzējumu ilgtspējīgas investīcijas ekonomikas atjaunošanai, noturībai un izaugsmei.
3. R.Aleksejenko prezentācija par Nacionālās industriālās politikas stratēģisko ietvaru un prioritārajiem virzieniem.
4. V.Skrīveļa prezentācija par misijas orientētu pētījumu programma “Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija”.

Sanāksmes vadītājs

J.Vitenbergs

Sanāksmes protokolētāja

V.Skuja